

Mensen van de dag

meulenhoff.nl

Emma Doude van Troostwijk

Mensen van de dag

ROMAN

Vertaald door Liesbeth van Nes

MEULENDREEF

Mijn voeten verdwijnen in het zachte zand. De vloed overspoelt mijn tenen. Mijn vrienden lachen. Ze bieden me een biertje aan. De bluetooth-speaker speelt 'Drank en drugs' van Lil' Kleine. Naast me blaast een meisje met een bruine huid haar wangen bol van pijn als ze het ijskoude water uitkomt. Ze klautert de dijk op en rent naar de appelgroene strandtas. Kijk, mama. Haar moeder klapt trots in haar handen. Ze wikkelt het lijfje in een roze-blauwe barbiehanddoek en begint te wrijven. Achter me tekenen de wolkenkrabbers van Rotterdam zich af.

De foto van de aankomst van mijn ouders in Frankrijk bewaar ik in mijn zak als een geheim. Op de foto Mama's jonge gezicht met de ronde brillenglazen en het haar tot op de schouders, ze drukt een kus in Papa's nek. Ze heeft een ronde buik. Achter hen het bordje met in hoofdletters PRESBYTÈRE.

Al meer dan een jaar ben ik niet thuis geweest. Ik steek een sigaret op. Sterre vraagt hoe de audities zijn

gegaan. Bien, zeg ik, het was een scène uit het stuk ‘The Father’. Mijn ogen knipperen door het koude licht van de Noordzee. Ik snuif door mijn neus. Ik haal weer adem.

Ik loop de steile weg af die naar de pastorie leidt. De garage achter op de binnenplaats is nu vrijwel verveloos, de groene hekken zijn verroest. De drie woonlagen zijn donker. Links op het dak zijn een paar pannen kapot. Het licht van het portaal floept niet meer aan als ik er langsloop. De hele rechterkant van de gevel is bedekt met klimop, onherkenbaar. De wip achter in de tuin verdwijnt achter nooit gemaaid hoog gras en glanshaver. De kersenboom is hoger geworden. Het vijvertje waar ik speelde en kikkervisjes ving, zit vol slijk. Ik loop de vier betonnen treden op naar de voordeur. De ronde sleutel klem ik tussen het plat van mijn duim en het kussentje van mijn wijsvinger. De deur gaat open. Ik kijk op. Aan het einde van de smalle gang op de begane grond ligt de gemeentenzaal. Ik ruik gelijk de geur. Houtvuur en goedkope wijn. Aan het einde van de klaptafel, onder een icoon van Jezus op de Olijfberg, houden mijn ouders elkaars hand vast.

Mijn grootvader zit in zijn oude schommelstoel. Zijn voeten, lekker ingepakt in niet bij elkaar passende sokken, raken nét de vloerbedekking van de salon. De thermostaat staat op vijftientig graden. Opa's ogen zwiepen van links naar rechts, van boven naar beneden. Ze proberen zich ergens aan vast te klampen. Als ik in zijn blikveld kom, vestigt hij zijn ogen op mij. Hij steekt zijn hand uit en zegt, aangenaam kennis te maken, mevrouw, ik zat op u te wachten.

De tuin van de pastorie die Papa altijd 'à la française' had gewild, met netjes geschoren hagen en gedisciplineerde lanen, lijkt eigenlijk meer een wildernis. De moestuin, waar de zondagsschoolkinderen onderscheid leren maken tussen veenbessen en aalbessen, is verwaarloosd. Nicolaas heeft het in zijn hoofd gehaald er orde in aan te brengen, zonder enig verstand van tuinieren. Hij brengt er hele dagen in door, tot aan zijn middel in de stekelstruiken, en weert zich met een stompe snoeischaar die we niet gaan weggooien, toch. Papa kijkt naar hem, zittend op de vensterbank van zijn studeerkamer. Zijn trui is wit van het pleister van de gevel, zijn haar zit in de war, hij houdt een oogje in het zeil.

Sinds ik terug ben is Papa niet van zijn plaats gekomen. Het bed heeft de vorm van zijn lichaam aangenomen, een te grote vorm, als een engel die je met uitgespreide armen in de sneeuw valt. Op de ijzeren bank onder het raam stapelen de ongelezen kranten zich op. Ik zit uren naar mijn indommelende en wakker wordende vader te kijken. Ik let erop het water te verversen in de 500 ANS DE LA RÉFORME-kruik. Ik tel de pillen. Als Nicolaas terugkomt van zijn stage, ploft hij naast ons neer. Hij drukt een klapzoen op Papa's voorhoofd en zegt, nog maar een maand en ik ben dominee, t'imaginer? Mijn vader komt een stukje overeind, tikt mijn broer op de schouder en zegt, en ik, wat dacht je, ik ben huisman geworden. Ze lachen. Nicolaas haalt de baal shag uit de la van het tafeltje. Hij stopt een filter in zijn mondhoek, trekt de tabak uit elkaar met zijn nagels, stopt het resultaat in het doorzichtige papier, duwt het aan met zijn duimen en rolt met beheerste gebaren een sigaret. Hij likt het

papier dicht, geeft Papa de sigaret en zegt, et voilà, nu nog een lucifertje, daar sta je van te kijken, hè? Ze gaan lekker zitten, kussens in de rug, halen een tarotspel tevoorschijn en spelen zonder een woord te zeggen.

Ik zit naast Opa, zodat ik van zijn gezicht niet meer zie dan de hoge kam van het gerimpelde voorhoofd, het dal dat zich uitstrekt van zijn neusbrug tot aan zijn linkeroog, de rivier van de lippen. De hangende huid van zijn hals kleurt rood, doorschenen door de zwakke zon van de maand maart. Door Oma geseerveerde koffie in kopjes met ouderwetse patronen. Delfts blauw. Twee schepjes suiker in de koffie met melk, twee koekjes 's ochtends en één 's middags. Onze twee lichamen onbeweeglijk in het licht.

Je zou het een stilleven moeten noemen. Geen dode natuur. Geen nature morte.

Wakker worden. Opa's stem haalt me uit mijn slaap. Mijn adem stukt, ik wrijf in mijn ogen, check het scherm van mijn smartphone. Drie uur in de ochtend. Ik zet mijn bril op. Voor me staat Opa, hij zwemt in zijn domineestoga, aangetrokken over zijn blauwgeruite pyjama. De kraag met de bef hangt halverwege zijn nek, zijn wenkbrauwen zitten in de war en raken zijn ogen. Hoor je de klokken? Het is tijd voor de dienst, ik ben echt verschrikkelijk laat. Ik moet thee zetten en Oma *beschuitjes* op bed brengen. In de gang slaat de comtoise-klok drie keer. Luister, zeg ik, het is drie uur, ga maar weer naar bed. Opa krabt zijn voorhoofd met zijn vingertoppen. Zijn stem trilt. Hij mompelt, het gaat me niet lukken. Ik pak zijn polsen vast. Mijn handen passen er helemaal omheen. Opa. Opa. Mijn ogen zoeken de zijne. Ik druk zijn bovenlichaam tegen me aan. Alles komt goed, Opa, komt goed, komt goed.

Ik loop naar de gemeentezaal beneden. Mijn tenen grijpen de ribbels in het beton. Mijn handen gaan langs de koude wanden van het trappenhuis. Ik sta stil voor de deur met het bordje BUREAU DU PASTEUR. Toen ik klein was, mocht niemand er van mij in de buurt komen. Ik hield iedereen tegen met mijn kinderlichaam, legde mijn wijsvinger op mijn mond als teken dat ze stil moesten zijn. Sst, Papa zit te denken. Zelfs nu aarzel ik nog bij het zien van mijn schaduw op de witte deur. De klink geeft mee onder het gewicht van mijn hand. De scharnieren draaien. Voor mij de rug van Papa, in diepe slaap. Zijn uitgestrekte armen houden de stapel nog te lezen werken op afstand, zijn hoofd op bladzij 222 van zijn bijbel, hij denkt niet meer. Hij rust. Voorzichtig haal ik de bril van het puntje van zijn neus. Vouw de poten dicht. Duw mijn lippen op het kalende voorhoofd. Mijn vader ruikt naar mijn kindertijd. Mijn voeten vinden met moeite hun weg op het over-

volle parket. Mijn hand drukt op de deurklink, die meegeeft. Ik verlaat de kamer. Ik ben er nooit binnengegaan.

T'es réveillée? Nicolaas schudt me door elkaar. Ben je wakker? Nee Nicolaas je ziet heus wel dat ik niet wakker ben. Ben je wakker? Laat me met rust, ik wil slapen. Nicolaas schudt me door elkaar. Ben je wakker? Ik draai me om. Zonder zijn bril zijn mijn broers wallen duidelijk zichtbaar. Hij heeft kleine amandelvormige bruine ogen met rossige vlekjes eromheen. Wat is er? Ik krijg geen adem meer. Ik kom overeind. Sla mijn armen om Nicolaas' rug. Trek hem tegen me aan. Zijn ademhaling wordt rustiger. Zullen we een eindje wandelen? vraag ik. Mijn broers lichaam wikkel ik in een plaid. Ik giet hete thee in een plastic PROTESTANTS EN FÊTE-thermosfles. Ik rommel in de latafel van Mama's studeerkamer. Op zoek naar de sleutels met het label ÉGLISE. Onder mijn ene arm heb ik Papa's grote zaklamp en met de andere pak ik mijn grote broer bij zijn middel. Tijdens de honderd meter tussen de kerk en de pastorie zingen we 'les flamandes, les flamandes, les fla les fla les flamandes'.

Nicolaas lacht keihard. We zien er zo verschrikkelijk uit, niet gekamd, niet aangekleed, ik hoop dat we niemand tegenkomen. Wie wil je nou tegenkomen, het is één uur in de ochtend. Ik steek de sleutel in het enorme metalen slot. De klopper slaat tegen het hout van de deur. Een zondagochtendgeur verwelkomt ons. De kerkramen laten het licht door van de straatlantaarns. Alles is rustig.

Tijdens het eten bewegen we niet. Wij vijven op vijf wankelende stoelen rond de wankelende rotan tafel, in beslag genomen door het bord eronder. Schelpjes, ham, ketchup worden opgeslokt met de lepel die nog plakt van de maaltijd van gisteren. Negentien uur wijst de klok aan de muur, al negentien jaar. Wil iemand een toetje? De Flanby trilt op mijn bord als ik het lipje opentrek. Ik lik de karamel eraf. Opa slurpt zijn thee terwijl hij nerveus met zijn hak op de tegelvloer tikt. Mama staart door het raam naar de weg. Haar vuist gebald op haar heupen. Oma breidt een oranjeblauwe sjaal. Ze prevelt. Papa's stoel is leeg. Nicolaas staat op. Hij baant zich een weg tussen de onopgeruimde spullen en zegt welterusten. Alle ogen volgen mijn broer de trap op.

Ga stenen zoeken, brult Nicolaas voor de derde maal boven de grasmaaier uit. Ik loop beneden de gang in. Ik ga op het linoleum zitten om Mama's wandelschoenen aan te trekken, ze zijn een beetje kapot aan de zijkanten, waardoor de modder in je sokken trekt. De hond wil spelen. Hij trekt aan de veters, ik zeg non. Mama speelt fluit in de gemeentenzaal. In een jazzversie weerklinkt 'À toi la gloire' in de grote witte vierkante zaal. Ik fluit de hond. Hij drukt zich tegen mijn benen. We klimmen de weg op die de pastorie scheidt van de rest van het dorp. Ik kan het wandelingetje dromen. Toen we klein waren organiseerde Papa voor ons griezelnachten, zoals hij ze noemde. Hij maakte Nicolaas en mij midden in de nacht wakker, hield de zaklamp onder zijn gezicht waardoor zijn ogen een waanzinnige blik kregen. Hij brulde habillez-vous habillez-vous, aankleden en wegwezen. Hij zette ons een hoofdlamp op, dat trok aan je haar, hij strikte onze schoenveters, smeerde zwarte

vegen op onze wangen en daar gingen we, drie verdwaalde Nederlanders. Het was een commandoactie. Als we eenmaal op pad waren vertelde Papa dat er op deze weg, die we dachten te kennen, monsters woonden. Dat hij ze geregeld tegenkwam en dat ze dol waren op kindervlees. Nicolaas zei dan altijd, met zijn hoofdlamp onder zijn kin om me bang te maken, maar alleen van kleine meisjes. Papa zette zijn woorden kracht bij met theatrale gebaren en uiteindelijk huilden we als wolven om de vijand te misleiden. Het fijnste moment was het aanbreken van de dag. Wij met zijn drieën plat op onze buik. Verscholen. We zagen het bos in zijn geheel. Herten op zoek naar een ontbijt, everzwijnen met hun jongen.

Ik raap de mooiste stenen op langs de weg. Ik vul er twee boodschappentassen mee, ze zijn te zwaar om te dragen. De hond blaft. Nicolaas staat in de verte wild naar me te gebaren, zo van waar blijf je nou. Ik sleep de twee tassen achter me aan naar beneden. Papa kijkt naar me, rokend bij het raam van zijn studeerkamer.

Het is zeventien uur vijftig. Onze zes lichamen op het groenblauwe bankje in de salon geperst, zodat iedereen het scherm kan zien. Het vertrouwde Walt-Disneygeluid. De film begint. Daar is Mary Poppins. Ze opent haar paraplu en vliegt weg over de stad. Opa lacht. Beweegt zijn hand. Buigt eerst de bovenste vingerkootjes naar beneden. Sluit ze en laat dan zijn pols draaien. Het is de groet aan de koningin. Hij kijkt naar ons. Mama doet zijn groet na. We lachen. Op het scherm zingt Mary Poppins 'Supercalifragilisticexpialidocious'. Papa lacht niet. Hij wendt zich tot Opa en zegt, weet jij wie we zijn? Opa steekt een vinger in de lucht alsof hij wil zeggen, momentje. De grote klok in de slecht verlichte gang slaat half zeven. Hij staat op. Windt de klok op. Mijn grootvader is ons vergeten.